

■ „את החמונה

הזאת

לא נשכח!"

אמר המנהיג משכם.

„אז מה?" שאלנו.

■ „אז

בשבילנו

חוסין

מת

תמונה זו, המראה שני פלסטינים בורחים מהריסות ביתם בעמאן, היא אחת הראשונות שהגיעו לשכם.

חמה בלי קץ? ואם ישראל רוצה לפנות את צבאה מהגדה המערבית — עם מי תדבר? עם חוסיין?
„לא. עם מצרים. היא מייצגת אותנו.”
ניסיתי להסביר לו שקשה לדרוש מישראל לסכם את הבעייה הפלסטינית עם מצרים, כאשר ההנהגה הפלסטינית המוכרת מסרבת ליטול חלק בדיונים, באשר התורה הרשמית של אל-פתח היא פירוק מדינת ישראל.

אל-מצרי הרצין: „זאת באמת בעייה. אבל ברגע שישראל תודיע על נכונותה לסגת מהגדה — ישתנה המצב מיסודו. יתייצב הגורם הפלסטיני שינהל את המשאומתן על צורת הפינוי, על הסדרים שלאחר הפינוי. ישתנו הדיעות בקרב המוני הפלסטינים, ו- גם בקרב ההנהגה. או אולי תשתנה ההנהגה.”

„ומה תפקידכם אתם, מנהיגי הגדה המערבית?” שאלתי.

„במצב הנוכחי — כמעט אפס. אבל ברגע שישראל תסכים לנסוגה יהיה להנהגה המדינית כאן תפקיד חשוב. לגשר, להשפיע, לרכז.”

מה שגורדה אומרת

כיוון שאי-אפשר לבקר בשכם מ- בלי לשוחח עם חמדי כנעאן, הלכנו לראות את ראשי-העיר לשעבר המתמסר עתה למיסחר משגשג בסבון ושמניות. גם הוא היה בדעה אחת עם נכבדיה האחרים של עירו. „השליטה היא עכשיו בידו עראפאת!”

האם ייתכן ליצור עמו קשר?

ונשאר רק עראפאת!

חשובות אף היא פסקנית: „לא!”
אז עם מי תנהל ישראל משאומתן? „הבעייה אינה ניהול משאומתן. הבעייה היא נכונות להתחיל את השטחים שנכבשו ביוני 67. ושלא תהיה אשלייה — כל ה- שטחים! ברגע שישראל תצהיר על כך, היא תוציא את הרוח ממפרשיהם של אירגוני הפידאיון. במקום סיסמות-המלחמה הנוכח- יות, יתחילו לדבר על מטרות-שלום.”

עם עראפאת?
„למה לא? בתנאי שייעלם הפחד הערבי מפני התפשטות ישראלית, מפני הצפת אר- צם במיליונים יהודים...”

כנעאן השתתק לרגע. „מה הערך לדבר על הסדר-שלום? הרי ראשי-הממשלה שלכם מדברת על סיפוחים. על רמת-הגולן, על שארם אל-שייך, על ירושלים, על הגדה. מה ההבדל בינה לבין בגין? — בחיך — תגיד לי!”
לא יכולתי להגיד לו.

בדרך לקאהיר
שר החוץ הירדני לשעבר, ד"ר קאדרי טוקאן, בשיחה עם ח"כ שלום כהן, יום לפני צאתו לקאהיר. „אנשים הול- כים” אמר על מותו של גמאל עבד-אל-נאצר, „אבל תנועה לאומית אינה נגמרת. מטרותיה אינן משתנות — לעולם בסופו של דבר תצטרך ישראל לסגת מן השטחים הכבושים.”

טי בהילוכו, הייכני. בעבר היה יו"ר בית- הכהנים הירדני, ועד פרוץ התנגשויות- הדמים האחרונות היה חבר הסינאט. כאשר פרצו הקרבות — התפטר. כאשר פגשתיו התכונן לצאת — יחד עם טוקאן ועם ראש- עיריית שכם, מעוז אל-מצרי — לביקור-

סיבה? „עכשיו אנחנו שותף קטן מאוד. השותף הגדול, הקובע, יושב מעבר לנהר.” השותף הגדול הינו, כמובן, יאסר עראפאת. פעם היה ספק אם עראפאת או המלך חוסיין הוא האדון הנעדר של ה- גדה הכבושה. היום לא נותר ספק. יעזי-

כי תהלכת עכשיו סיסמה בחוגי מ- שלת ישראל: מינהל עצמאי לתושבי הגדה. אומרים שיגאל אלון הוא הדוגל בה. הוא שהעלה את הרעיון בפני חבריו ה- רים, הוא הלווץ על גולדה מאיר לקבל אותה כמדיניות רשמית.

רעיון טוב, ללא ספק. רעיון שכמה שוח- רירשולם העלו אותו עוד לפני שנתיים ושלוש שנים.

רעיון שהיו לו תומכים בין מנהיגי הגדה לפני שנתיים ושלוש. אפילו לפני שנה.

אבל עכשיו? מי מבין מנהיגי הגדה מעוני- יין בו?

השמועות אמרו: אנוואר נוסיה, שר ה- הגנה לשעבר של ירדן. שאלתי אותו, והוא הזועזע: „חס וחלילה! אין לי שום עסק עם זה!”

שמועה אחרת אמרה: אנוואר אל-חטיב, מי שהיה מושל מחוז ירושלים אצל חוסיין. גם הוא הכחיש נמרצות: „לא ולא, ועוד אלף פעם לא!”

אולי עזיז שחאדה, עורך-הדין האמין מרמאללה, הדוגל בעיקביות בהקמת מדינה פלסטינית עצמאית, שתחיה בשלום עם י- ש- ראל? גם הוא התנער מן האשמה, כאילו הוא מצדד עתה ב„מינהל עצמאי” בגדה, תחת כיבוש ישראלי.

התחקיתי הלאה אחר השמועות עד ש- הגעתי לשכם, אך גם שם לא הצלחתי למ- צוא מי שיאמר כי הוא דוגל בהקמת ה- מינהל הזה. „אולי אתה מתכוון לדרישתו הישנה של חמדי כנעאן לערוך בחירות ל- ראשי הערים בגדה?” שאלו. לא, בהחלט לא. התכוונתי לידעה המפורשת בידעות אחרונות, שכבר קמה קבוצה של פלסטי- נים המוכנים לראות ב„מינהל עצמאי” בי- גדה התגשמות הישות הפלסטינית ותחליף מידי למדינה פלסטינית עצמאית.

„שמע ידידי,” אמר לי לבסוף אחד ה- מקורות המהימנים ביותר שיש לי בשכם. „אל תחפש דבר שאיננו. והעיקר, הסבר לקוראים הישראליים שלך, שלא ילכו שולל אחרי המחשבה כי תמצא קבוצה של קווי- לינגים כזאת.”

ראו את הגיהינום

דבר לא הפתיע אותי. כי מה שפעם יכול היה לספק פלסטינים רבים בגדה ה- מערבית שוב אינו בא בחשבון כיום. ה-